

اول سپتمبر 2023

داکتر سید عبدالله کاظم

توضیح مختصر خدمت جناب محترم آقای احسان لمر

(اگرچه این توضیحیه را نخست در ستون نظر یابی نوشتیم، اما به تقاضای بعضی دوستان خواستم آنرا در این صفحه نیز حضور شما تقدیم دارم. با ارادت)

برادر محترم و گرامی جناب آقای احسان لمر به سلامت باشید!

نوشته شما را عنوانی اینجانب در این پورتال در مورد داکتر حسن شرق و روابط مخفی او با شوروی وقت خواندم، برایم چیزی نو نبود، چون قبلاً در نوشته های خود از چند سال بدینسو راجع به نزدیکی او با مراجع آن کشور بار بار یاد کرده ام، با آنکه خودش مستقیماً این ادعا را رد نکرده است، اما طرفداران او چندبار برای دفاع از او با لحن جدی جواب داده و حتی بر من تاخته اند که چند نوشته شان نیز در این پورتال به نشر رسیده است. قرب حسن شرق در دربار کابل و حمایت از او اساساً در دوره صدارت شاه محمود خان غازی و بخصوص در فعالیت های اتحادیه محصلین واضح است و شما نیز در این زمینه در نوشته خود راجع به اتحادیه محصلان مطالبی نگاشته اید.

در دوره دهه مشروطیت همین شخص تلاش کرد تا بین محمد داؤد و جناح چپ رابطه برقرار کند و حتی یکبار زمینه ملاقات تره کی را با محمد داؤد فراهم کرد که محمد داؤد بعد یک صحبت مختصر تره کی را مرخص کرد و گفت که راه ما جدا است و نیز در دوره جمهوریت با گذشت چندی فعالیت های او برای حمایت از جناح چپ کودتا بسیار آشکار و آشکارتر گردید، تا آنکه از مرکز قدرت دور شد. در زمان خلقی و پرچمی روابط او با آن دوره هم در آغاز و هم بعداً به حیث سفیر در هند برای مدت طولانی خود شاهد این روابط بوده است.

مقایسه داکتر شرق به حیث شخص نزدیک با مراجع شوروی با شهید میوندوال به حیث مقرب دربار در قصر سفید از هم فرق دارد. میوندوال به اصلاح "ایجنت" نبود، بلکه امریکائی ها با او به حیث سفیر افغانستان در واشنگتن بسیار نزدیک شدند تا در تشنید روابط امریکا با شاه و صدراعظم (محمد داؤد) در مورد رفع کشیدگی بین افغانستان و پاکستان بکوشد تا بدانوسیله از نزدیکی مزید افغانستان با شوروی کاسته شود. این تلاشها بخصوص طی مدت سفارت میوندوال در امریکا از سال 1958 تا 1963 بسیار واضح است.

دراثر همین تلاش ها بود که رئیس جمهور جان اف کنیدی فقید در زمینه جدی تر داخل عمل شد و آقای مرچنت L. Merchant را به حیث نماینده خاص در اینکار موظف ساخت تا با سران دو کشور به تماس شود. اگرچه تلاشهای آقای مرچنت با مشکلاتی از جانب پاکستان (مارشال ایوب خان) مواجه شد و فوری نتیجه نداد، اما مقامات امریکائی بعد از آنکه محمد داؤد از صدارت استعفا داد، موضوع بهبود روابط افغانستان با پاکستان را ادامه دادند که سفر شاه و ملکه افغانستان در

د پانو شمیره: له 1 تر 2

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلېکنې د لیکنيزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکې په خیر و لولئ

سپتمبر 1963 و پذیرائی بسیار شاندار از آنها نتیجه فعالیت های چند ساله میوندوال در واشنگتن بود که روسها آنرا مغایر به منفع خود در افغانستان دانستند و در صدد تخریب شخصیت میوندوال توسط منابع استخباراتی خود در امریکا و نشر مقاله بر علیه او شدند.

به نظر بعضی ها همین روابط دوستانه امریکائی ها با موصوف بعد ها زمینه ساز رسیدن میوندوال به مقام صدارت گردید و حتی شایعاتی دیگر هم در مورد برگشت فوری و سؤال انگیز مرحوم میوندوال به وطن پس از کودتای 26 سرطان 1352 نیز وجود دارد.

به هر حال شرح این موضوع ایجاب تفصیل زیادتر میکند که اگر فرصت میسر شد، انشاءالله به عرض خواهم رسانید. امید است تا نشر این مطالب انتظار بکشید. (در مورد داکتر شرق مراجعه فرمائید به کتاب " زندگی سیاسی شهید محمد داؤد از آغاز تا انجام" از این قلم، جلد دوم، فصل هشتم از صفحه 721 تا 745)

د پانو شمیره: له 2 تر 2

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په خیر و لولئ